

ANALYSE

Udvikling i lægers brug af besøg i hjemmet blandt ældre

Af Bodil Helbech Hansen

Formålet med denne analyse er at belyse almen praktiserende lægers brug af besøg i hjemmet blandt ældre patienter, herunder regionale og kommunale forskelle og udviklingen i antallet af lægebesøg i hjemmet fra 2009 til 2016.

Analysens hovedkonklusioner

- I 2016 foretog de almen praktiserende læger i alt 393.300 besøg i borgernes hjem, hvoraf 87 pct. var almindelige sygebesøg afregnet under den centrale overenskomst. I alt 17.000 besøg (4,3 pct.) hjemmebesøg omfattet af regionale lokalaftaler, især opfølgende hjemmebesøg.
- Lægebesøg i hjemmet er koncentreret blandt de ældste patienter, og antallet stiger markant med stigende alder. Blandt ældre i 60-års alderen er det i gennemsnit 2-3 pct., der får lægebesøg i eget hjem årligt, mens det er hver sjette 80-årige og mere end hver anden over 90 år.
- Der er regionale forskelle i udbredelsen af lægebesøg hos ældre. De er generelt mest udbredt i Region Midtjylland og mindst udbredt i Region Sjælland. Region Nordjylland ligger dog også højt på antallet af almindelige sygebesøg, mens Region Hovedstaden ligger særligt højt i antallet af opfølgende og opsøgende hjemmebesøg.
- På trods af en stigning i antallet af opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning honoreret efter lokale aftaler, er der sket et stort fald i det samlede antal hjemmebesøg. Det skyldes et stort fald i antallet af almindelige sygebesøg honoreret efter den centrale overenskomst.
- Fra 2009 til 2016 er antallet af almindelige sygebesøg og opfølgende hjemmebesøg blandt ældre samlet set faldet med 32 pct. (fra 427 til 290 besøg pr. 1.000 ældre borgere).
- Antallet af almindelige og opfølgende sygebesøg er faldet både blandt 65-79 årige og 80+ årige. Blandt de 65-79 årige er faldet sket jævnt i hele perioden, mens faldet blandt 80+ årige først for alvor er sat ind efter 2013.
- Faldet i antallet af sygebesøg i hjemmet skyldes, at færre ældre får besøg af lægen. Andelen af ældre med sygebesøg i hjemmet er faldet fra 14,2 pct. af 65+ årige i 2009 til 9,8 pct. i 2016. De ældre, som får besøg, får lidt flere besøg årligt i 2016 sammenlignet med 2009. Det kunne samlet set tyde på, at der i takt med det faldende antal sygebesøg sker en prioritering af sygebesøg til de svageste ældre med størst behov.

Den 12. december 2017

Ref BHH

bhh@kl.dk

Dir 3876

Weidekampsgade 10

Postboks 3370

2300 København S

Tlf 3370 3370

Fax 3370 3371

www.kl.dk

Side 1/12

1. Baggrund

Almen praktiserende læger kan besøge patienter i deres eget hjem i stedet for, at patienten kommer til konsultation i praksis. De praktiserende læger er forpligtede til at komme på sygebesøg i hjemmet, hvis de ud fra en lægefaglig vurdering mener, at det er nødvendigt. Lægerne bliver honoreret for at tage på besøg i patientens hjem, både gennem ydelser omfattet af den centrale overenskomst og ydelser i lokalaftaler (fx opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning). Lægebesøg i hjemmet benyttes især til ældre patienter.

I denne analyse undersøges lægernes brug af besøg i borgerens hjem. Aldersprofilen blandt patienter, der modtager lægebesøg, undersøges, samt udviklingen i antallet af lægebesøg hos ældre patienter de seneste år. Desuden undersøges regionale og kommunale forskelle i antallet af lægebesøg i patientens hjem.

2. Metode

Analyserne er baseret på data fra Sygesikringsregisteret (2009-2016), som indeholder oplysninger om kontakter til almen praktiserende læge, koblet med data fra Danmarks Statistiks befolkningsregister med oplysning om patienternes alder pr. 1/1 det pågældende år.

Besøg foretaget af almen praktiserende læger i patientens eget hjem i dagtiden er afgrænset ud fra udvalgte ydelseskoder i Sygesikringsregisteret. Der er både medtaget besøg, som er omfattet af den centrale overenskomst, samt besøg omfattet af lokalaftaler. Kun basisydelser, dvs. reelle kontakter, er med. Ydelser for kørselsgodtgørelse og afstandstillæg er ikke med. Besøgene omfatter følgende hovedgrupper (se liste over inkluderede ydelser i [bilag 1](#)).

- Almindelige sygebesøg¹ (central overenskomst)
- Opsøgende hjemmebesøg (til skrøbelige ældre normalt over 75 år) (central overenskomst)
- Opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning fra hospital (lokale aftaler)
- Besøg på institutioner og midlertidige pladser (herunder botilbud, akuttilbud og aflastning)
- Øvrige besøg efter lokale aftaler²

Dels analyseres fordelingen af de forskellige typer lægebesøg i hjemmet, herunder den overenskomstmæssige honorering af besøgene. Dels undersøges aldersprofilen blandt patienter der modtager lægebesøg. Derudover undersøges regionale og kommunale forskelle i antallet af lægebesøg i hjemmet og endelig analyseres udviklingen i antallet af lægebesøg hos ældre siden 2009.

Dele af analysen er afgrænset til reelle sygebesøg, dvs. de almindelige sygebesøg efter den centrale overenskomst og de opfølgende sygebesøg efter udskrivning fra sygehus, da de er sammenlignelige typer af hjemmebesøg. De opsøgende hjemmebesøg har derimod en anden og mere forebyggende karakter, ligesom de øvrige besøg efter lokale aftaler også omfatter fx forebyggende hjemmebesøg.

Både andelen af ældre, som modtager lægebesøg i hjemmet, og antallet af besøg årligt opgøres. Analyserne foretages desuden både blandt alle ældre samlet og blandt hhv. 65-79 årige og 80+ årige.

¹ Herunder behandling af anden sikrede i samme hjem.

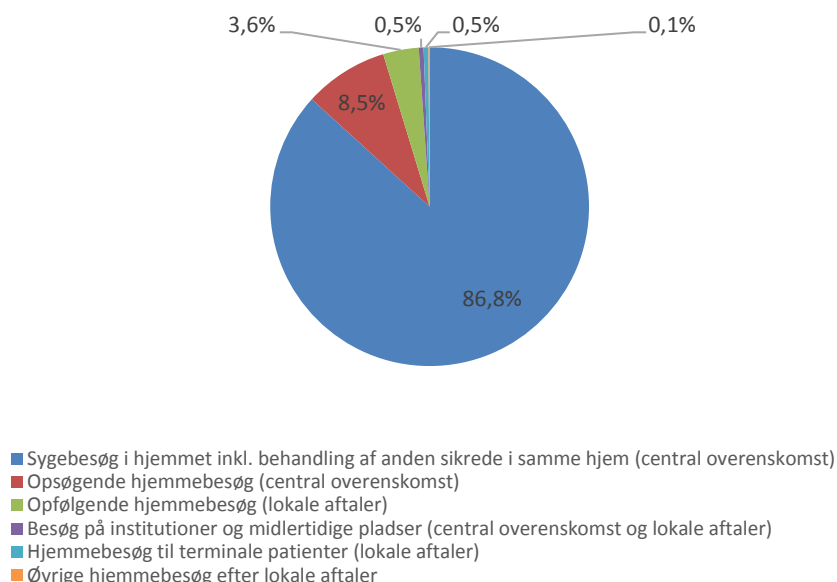
² Omfatter fx forebyggende hjemmebesøg, ø-besøg m.m.

3. Resultater

3.1 Lægebesøg i hjemmet efter type og patientens alder

I 2016 foretog de almen praktiserende læger i alt 393.300 besøg i borgernes hjem, hvoraf størstedelen (87 pct.) var almindelige sygebesøg afregnet under den centrale overenskomst. Hver tolvte (33.500 besøg) var opsøgende hjemmebesøg og over 4 pct. (17.000 besøg) var forskellige typer af hjemmebesøg omfattet af regionale lokalaftaler, herunder især opfølgende hjemmebesøg jf. *figur 1*.

Figur 1. Besøg i hjemmet i 2016 fordelt på typer

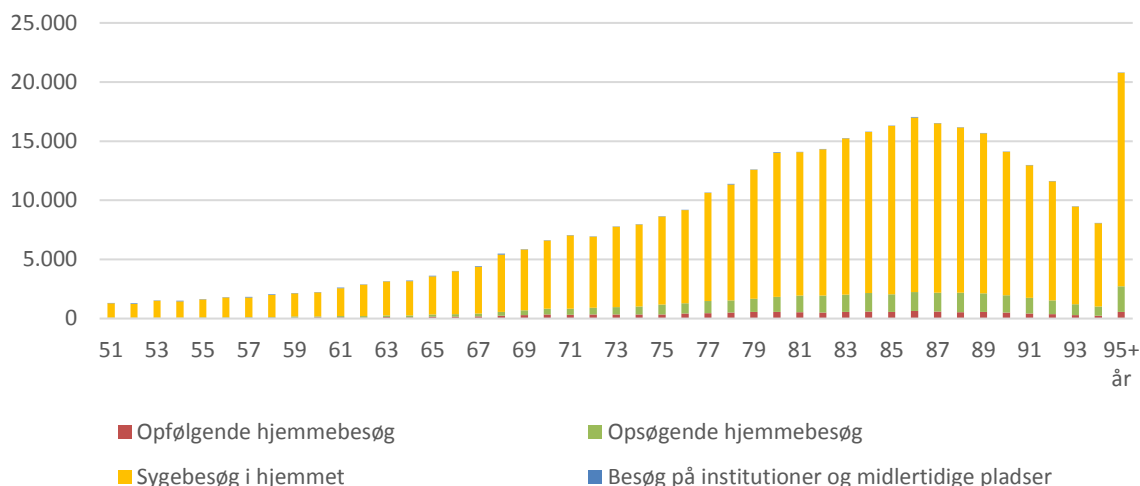

Note: Der er kun medtaget besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Lægebesøg i hjemmet er koncentreret blandt ældre patienter. Af *figur 2* fremgår det, at de fleste hjemmebesøg er hos 80-90 årige. I alt 88 pct. af alle hjemmebesøg foregår hos patienter, der er 65 år eller derover, og 60 pct. foregår blandt de ældste patienter over 80 år, selvom denne aldersgruppe kun udgør lidt over 4 pct. af befolkningen. Koncentrationen af besøg blandt de ældste er endnu mere udtalt, hvad angår de opsøgende hjemmebesøg: 96 pct. af alle opsøgende hjemmebesøg foregår blandt 65+ årige og 69 pct. blandt de 80+ årige. Dette hænger sammen med at denne type besøg er tiltænkt ældre over 75 år.

Figur 2. Antal lægebesøg i hjemmet i 2016 fordelt efter type og patientens alder

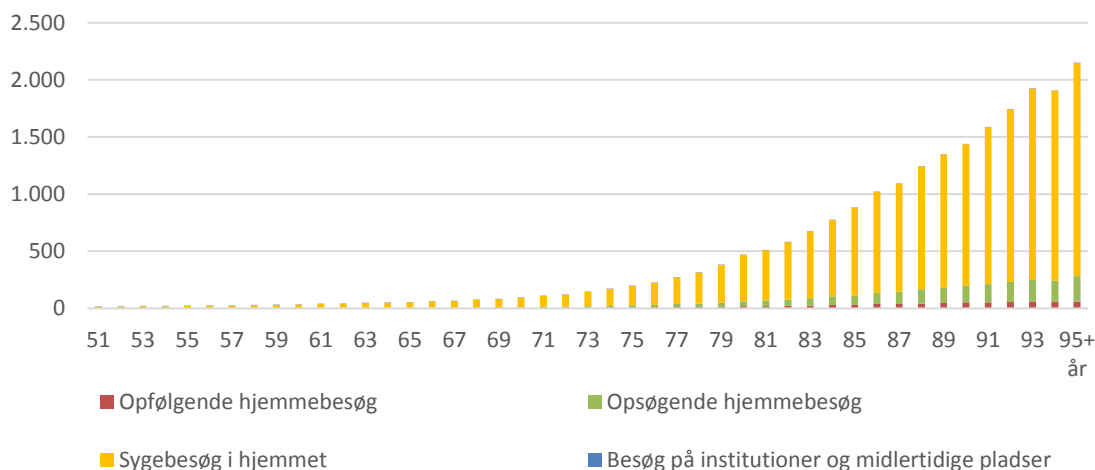

Note: Omfatter besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden i kategorierne almindelige sygebesøg (inkl. behandling af anden sikrede i samme hjem), opfølgende besøg efter udskrivning, opsøgende hjemmebesøg og besøg på institutioner og midlertidige pladser. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Lægebesøg hos ældre over 90 år er ikke så udbredt, hvilket hænger sammen med, at der ikke er så mange overlevende i de højeste aldersgrupper. Hvis man tager højde for dette ved at betragte antallet af hjemmebesøg relativt i forhold til antallet af ældre på hvert alderstrin i befolkningen, ses det, at antallet af hjemmebesøg pr. 1.000 borgere er stigende med stigende alder, helt frem til 95 års alderen jf. *figur 3*.

Figur 3. Antal lægebesøg i hjemmet i 2016 pr. 1.000 borgere på hver alderstrin

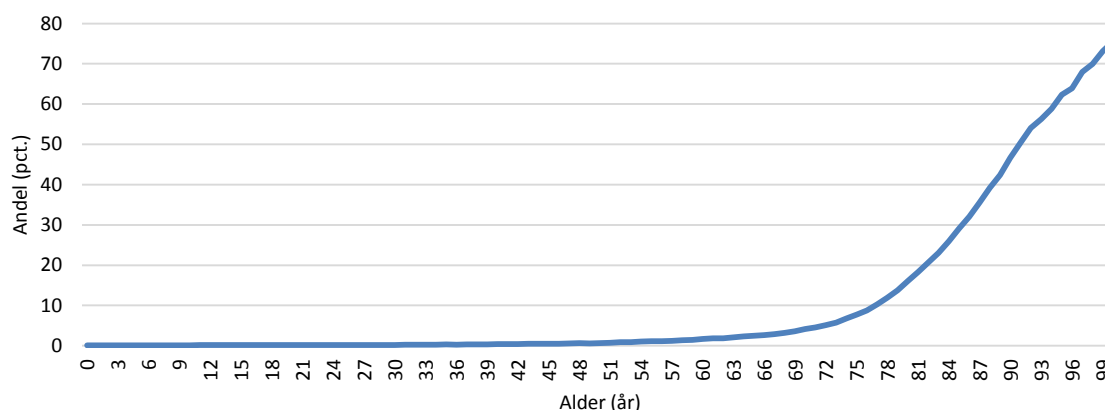

Note: Omfatter besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden i kategorierne almindelige sygebesøg (inkl. behandling af anden sikrede i samme hjem), opfølgende besøg efter udskrivning, opsøgende hjemmebesøg og besøg på institutioner og midlertidige pladser. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Blandt ældre i 60'erne er det i gennemsnit kun 2-3 pct., der får besøg af lægen i eget hjem i løbet af et år, mens det er næsten hver sjette 80-årige og mere end hver anden over 90 år jf. *figur 4*. Blandt ældre over 100 år får tre ud af fire besøg af lægen i hjemmet i løbet af et år. Mange af de ældre, som får lægebesøg i hjemmet, får mere end ét besøg om året. De ældre, som har besøg af lægen, har i gennemsnit 2-3 besøg om året, hvis de er under 80 år og 3-4 besøg om året, hvis de er over 80 år.

Figur 4. Andel af befolkningen med mindst ét lægebesøg i hjemmet i 2016 på hver alderstrin

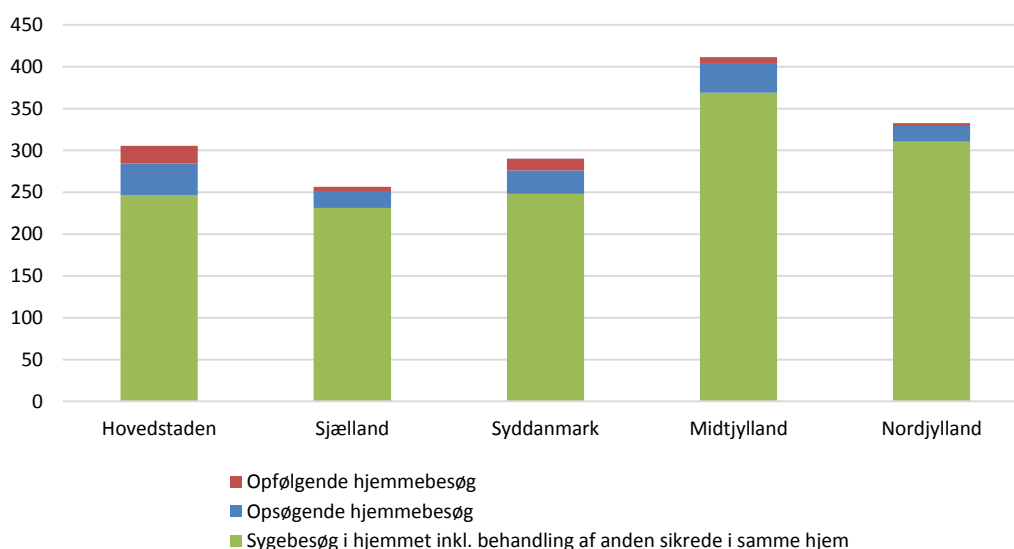
Note: Der er kun medtaget besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden. Besøg i patientens hjem foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

3.2 Regionale og kommunale forskelle i lægers brug af sygebesøg i patientens hjem

Der er regionale forskelle i udbredelsen af lægebesøg i patientens hjem, jf. *figur 5*. Almindelige sygebesøg hos ældre borgere er mest udbredt blandt almen praktiserende læger i Region Midtjylland efterfulgt af Region Nordjylland, mens de er mindst udbredt i Region Sjælland. Opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning er mest udbredt i Region Hovedstaden og Region Syddanmark, mens opsøgende hjemmebesøg efter den centrale overenskomst er mest udbredt i Region Hovedstaden og Region Midtjylland. Både opfølgende og opsøgende hjemmebesøg er mindst udbredt i Region Sjælland og Region Nordjylland.

Figur 5. Antal lægebesøg i hjemmet i 2016 pr. 1.000 ældre (65+ år) i hver region

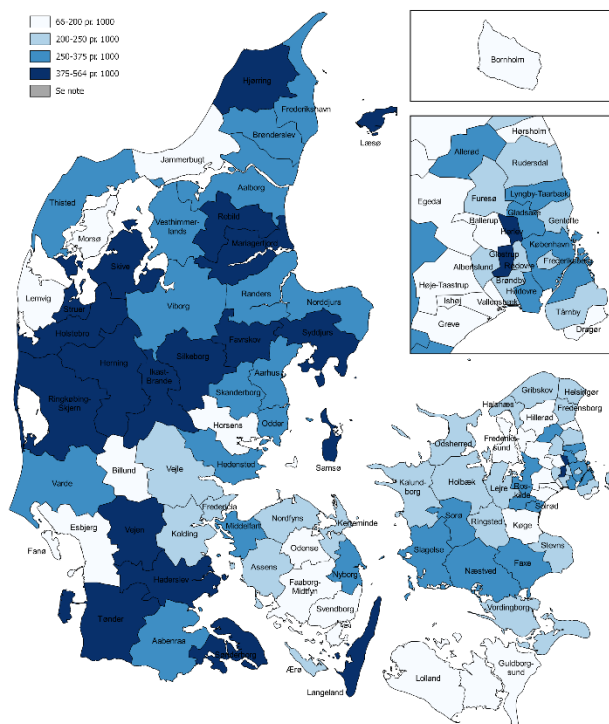

Note: Der er kun medtaget besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden i kategorierne almindelige sygebesøg (inkl. behandling af anden sikrede i samme hjem), opfølgende besøg efter udskrivning og opsøgende hjemmebesøg. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

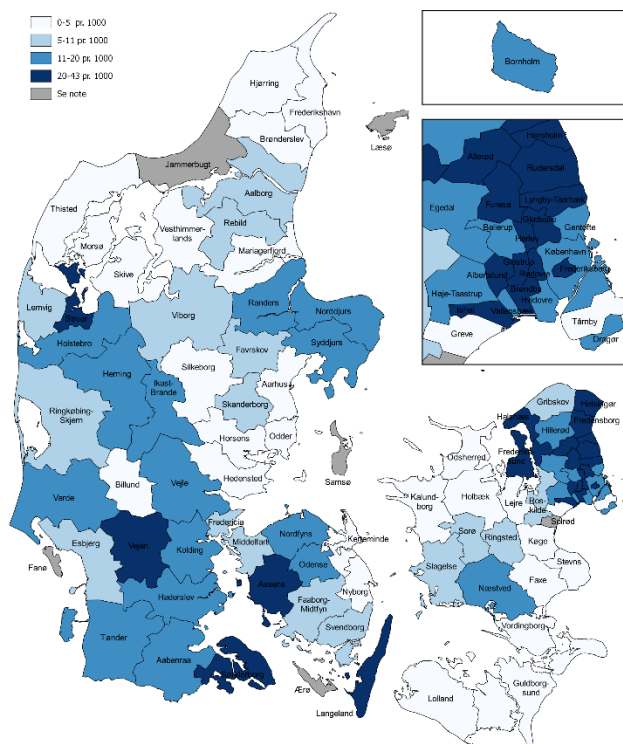
Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Der er også relativt store kommunale forskelle på antallet af lægebesøg i hjemmet pr. 1.000 ældre (se figur 6-8). For kort over antallet af sygebesøg blandt hhv. 65-79 årige og 80+ årige fordelt på kommuner se [bilag 2](#).

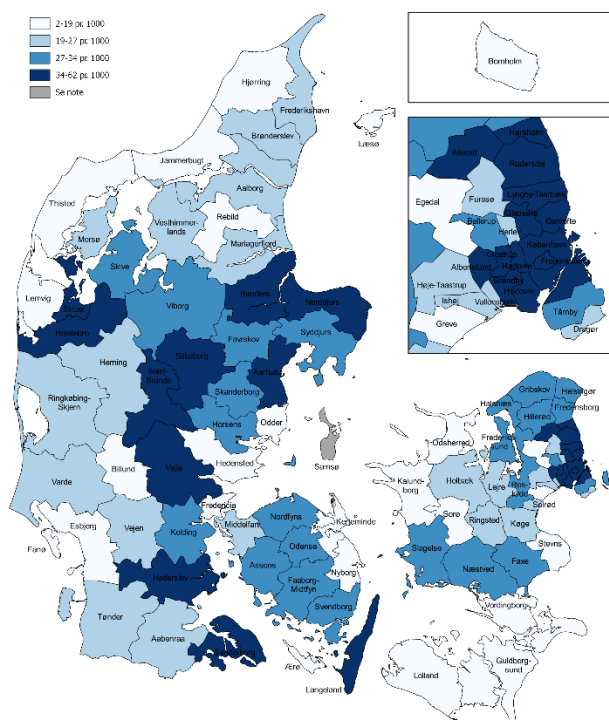
Figur 6. Antal almindelige sygebesøg i hjemmet i 2015 pr. 1.000 65+ årige

Figur 7. Antal opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning i 2015 pr. 1.000 65+ årige

Figur 8. Antal opsøgende hjemmebesøg i 2015 pr. 1.000 65+ årige

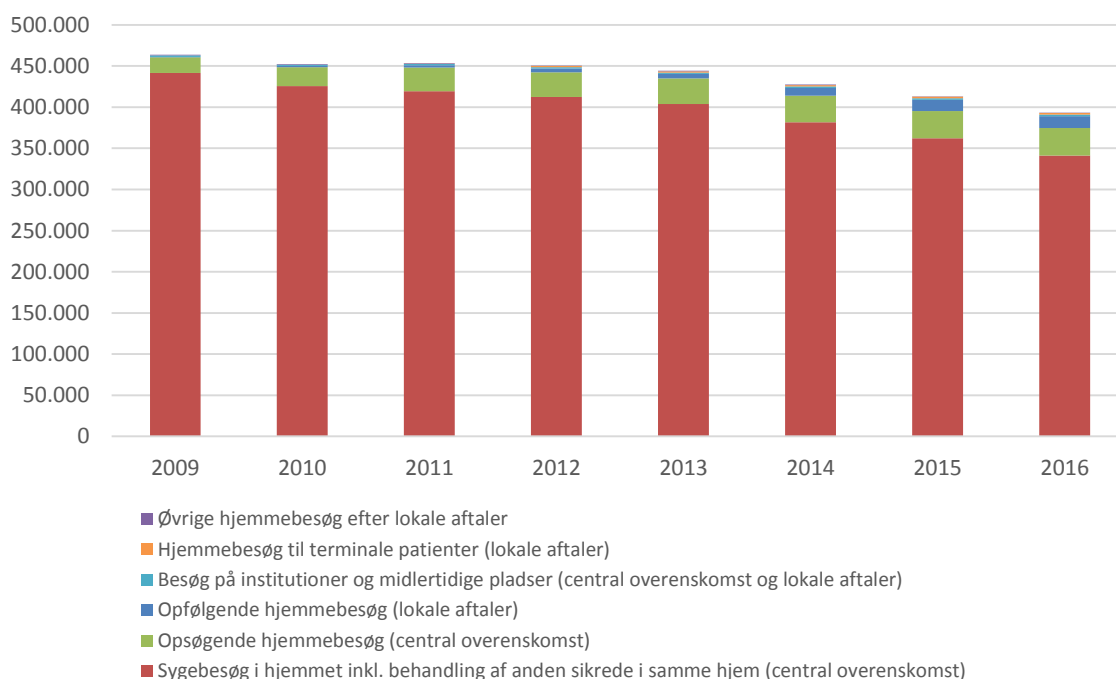
Note: I kommuner markeret med gråt er der så få hjemmebesøg, at tallet af diskretionshensyn ikke kan vises. Der er kun medtaget besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden i kategorierne almindelige sygebesøg (inkl. behandling af anden sikrede i samme hjem), opfølgende besøg efter udskrivning og opsøgende hjemmebesøg. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

3.3 Udvikling i antallet af lægebesøg i borgerens hjem

Antallet af besøg, som almen praktiserende læger foretager i patientens hjem, er faldet markant jf. figur 9. Faldet i antallet af hjemmebesøg dækker over et stort fald i antallet af almindelige sygebesøg i hjemmet og en mindre stigning i antallet af hhv. opfølgende og opsøgende hjemmebesøg. Antallet af almindelige sygebesøg i hjemmet efter den centrale overenskomst er faldet fra 441.500 i 2009 til 341.250 i 2016 – et fald på 100.250 årlige besøg. Antallet af opfølgende hjemmebesøg efter lokale overenskomster er steget fra ca. 700 besøg i 2009 til 14.200 besøg i 2016. Antallet af opsøgende hjemmebesøg er steget fra 18.900 til 33.500 i samme periode. Samlet set har der været et fald i antallet af hjemmebesøg på 15 pct. i perioden. Hvis man kun betragter reelle sygebesøg (opfølgende hjemmebesøg og almindelige sygebesøg i hjemmet), er der sket et fald på 20 pct. i perioden.

Figur 9. Udvikling i antal hjemmebesøg fra 2009 til 2016

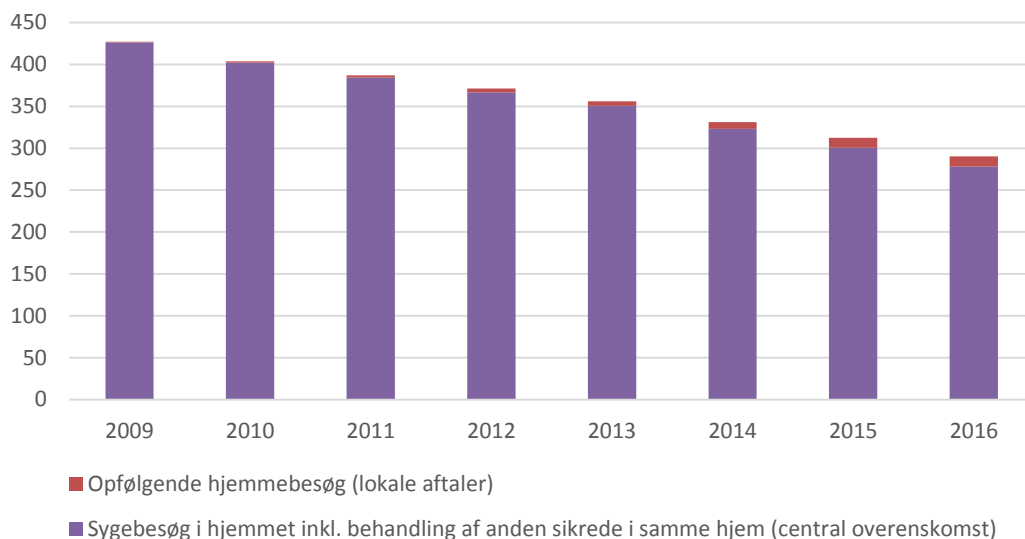
Note: Der er kun medtaget besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden – uanset patientens alder. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Størstedelen af hjemmebesøg sker som nævnt blandt ældre, og antallet af ældre i befolkningen er steget i perioden. Hvis man betragter antallet af hjemmebesøg relativt i forhold til ældrebefolkningens størrelse, er faldet i antal hjemmebesøg derfor endnu mere markant.

Fra 2009 til 2016 faldt antallet af sygebesøg i hjemmet (almindelige og opfølgende) fra 427 besøg pr. 1.000 ældre om året i 2009 til 290 besøg pr. 1.000 ældre i 2016, svarende til et fald på 32 pct. De mest markante fald er sket efter 2013 (6-7 pct. fald årligt).

Figur 10. Udvikling i antal sygebesøg i hjemmet (almindelige og opfølgende) pr. 1.000 65+ årige fra 2009 til 2016

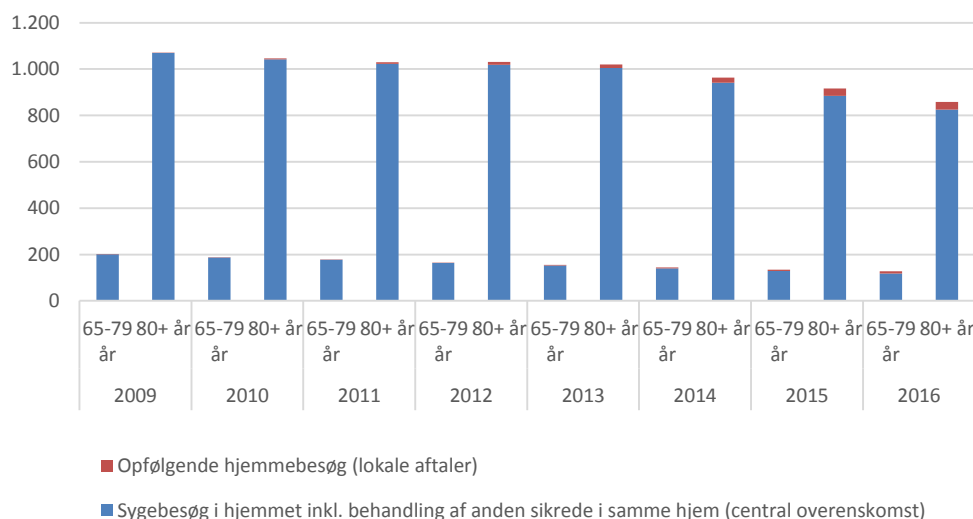

Note: Der er kun medtaget almindelige sygebesøg i hjemmet og opfølgende sygebesøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden blandt patienter på 65 år eller derover. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Antallet af sygebesøg i hjemmet (sum af almindelige og opfølgende) er faldet både blandt de 65-79 årige og de 80+ årige jf. *figur 11*. Faldet har været størst absolut set (i antal besøg) blandt de 80+ årige, men relativt set har faldet været større blandt de 65-79 årige (37 pct. fald mod 20 pct. fald blandt 80+årige). Faldet blandt de 80+ årige er især sket efter 2013, mens faldet blandt de 65-79 årige er sket mere jævnt i hele perioden.

Figur 11. Udvikling i antal sygebesøg i hjemmet (almindelige og opfølgende) pr. 1.000 65-79 årige og 80+ årige fra 2009 til 2016

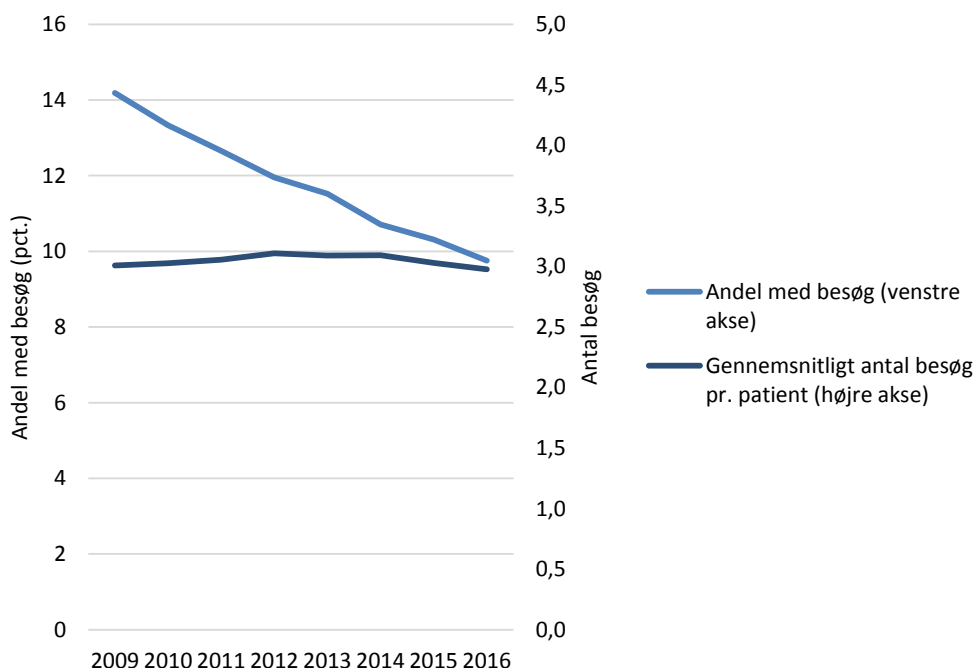

Note: Der er kun medtaget almindelige sygebesøg i hjemmet og opfølgende sygebesøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden blandt patienter på 65 år eller derover. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

Faldet i antallet af sygebesøg i hjemmet skyldes, at færre ældre får besøg af lægen, og ikke at de, som får besøg, får færre besøg i gennemsnit jf. figur 12. Andelen af ældre, som får sygebesøg i hjemmet af en almen praktiserende læge i løbet af et år er faldet fra 14,2 pct. af alle 65+ årige i 2009 til 9,8 pct. af alle 65+ årige i 2016. Frem til 2012 sket der en lille stigning i antallet af sygebesøg (almindelige og opfølgende) årligt blandt de, som får sygebesøg. Det kunne samlet set tyde på, at der sker en prioritering af sygebesøg blandt de mest syge ældre med størst behov.

Figur 12. Udvikling i andel ældre med sygebesøg og gennemsnitligt antal besøg pr. ældre fra 2009 til 2016 (sum af almindelige sygebesøg og opfølgende besøg)

Note: Det gennemsnitlige antal sygebesøg om året er opgjort blandt de ældre, som har mindst ét sygebesøg i løbet af året. Der er kun medtaget almindelige sygebesøg i hjemmet og opfølgende sygebesøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden blandt patienter på 65 år eller derover. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.

BILAG 1 Liste over ydelseskoder for lægebesøg i hjemmet

Lægebesøg i hjemmet omfatter besøg foretaget af den almen praktiserende læge i patientens eget hjem i dagtiden. Kun basisydelser, dvs. reelle kontakter er med. Ydelser for kørselsgodtgørelse og afstandstillæg er ikke med. Hjemmebesøgene er inddelt i følgende kategorier med tilhørende ydelseskoder:

Sygebesøg i hjemmet (central overenskomst)

0411 - Sygebesøg I 0-4 km
0421 - Sygebesøg II 5-8 km
0431 - Sygebesøg III 9-12 km
0441 - Sygebesøg IV 13-16 km
0451 - Sygebesøg V 17-20 km
0461 - Sygebesøg VI 21- km
0491 - Besøg på ruten

Behandling af anden sikrede i samme hjem (central overenskomst)

0102 - Behandling af gruppe 2 sikrede i samme hjem

Opsøgende hjemmebesøg (central overenskomst)

0121* – Opsøgende hjemmebesøg
2305 – Opsøgende hjemmebesøg

Institutionsbesøg (central overenskomst)

1208 – 2. sikrede ved besøg på samme institution (central overenskomst)

Opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning fra hospital (lokale aftaler)

Region Hovedstaden: 4190, 4250
Region Sjælland: 4230-4236, 4238-4243, 4245
Region Syddanmark: 4176
Region Midtjylland: 4213, 4215
Region Nordjylland: 4257

Besøg på midlertidige pladser, herunder akuttibud og aflastning (lokale aftaler)

4180-4183 – Besøg på aflastning, Region Nordjylland
4389 – Besøg på akuttibud, Region Nordjylland

Besøg på institutioner/botilbud (lokale aftaler)

4284 – Sygebesøg på botilbud for handicappede, Region Hovedstaden

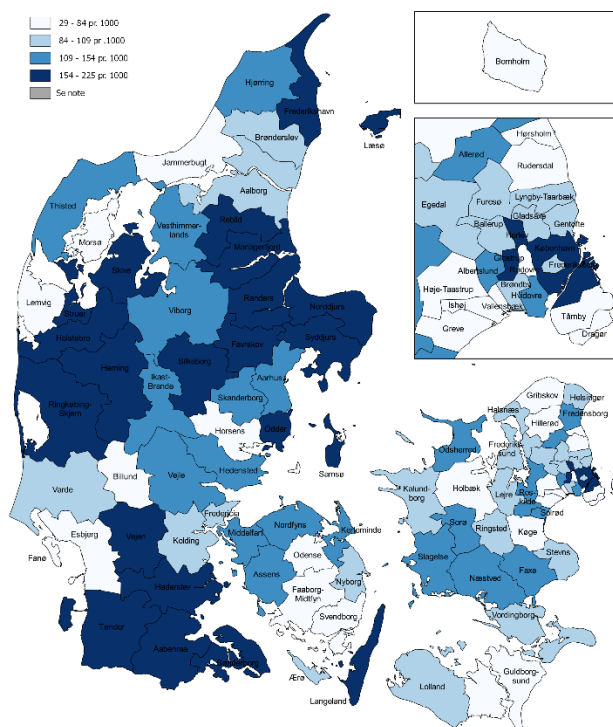
Øvrige hjemmebesøg efter lokale aftaler

4089 – Forebyggende hjemmebesøg A65
4090 – Forebyggende hjemmebesøg A65
4128 – Besøg 1 dags varighed
4129 – Besøg ½ dags varighed
4143 – Sygebesøg, Region Syddanmark
4145 – Besøg i hjemmet
4153 – Hjemmefødsel Læsø, Region Nordjylland
4171 – Hjemmebesøg, Region Hovedstaden
4178 – Sygebesøg, Region Midtjylland
4194 – Hjemmebesøg, Region Hovedstaden
4220 – Hjemmebesøg ernæring, Region Hovedstaden
4221 – Efter. Hjemmebesøg, Region Hovedstaden
4227 – Besøg 6, aflastning
4273 – Besøg Bornholm, Region Hovedstaden
4322 – Hjemmebesøg, Region Syddanmark
4423 – Besøg, A42
4520 – Besøg hos ældre, A25
4656 – Hjemmebesøg
4658 – Samtale med pårørende i hjemmet, Region Syddanmark
4680-4685 – Hjemmebesøg til terminale patienter, Region Syddanmark

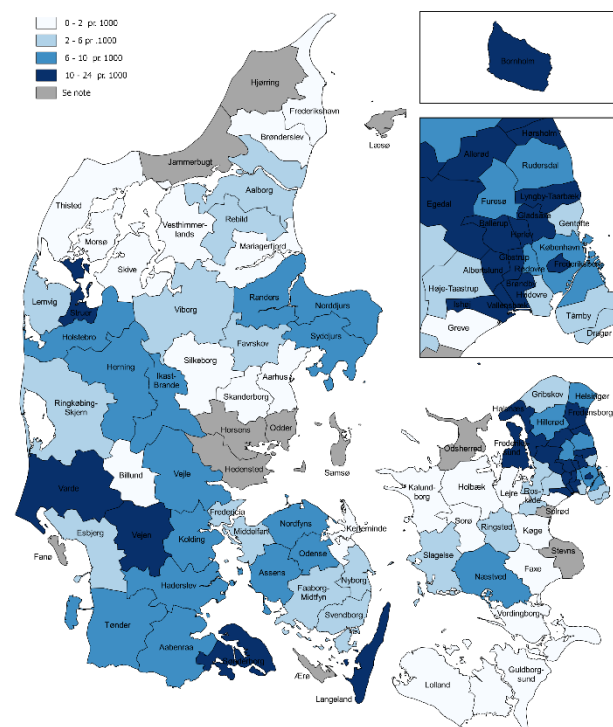
* Denne kode eksisterer kun fra 2011 og frem. Før dette blev den nu udgåede kode for "Opsøgende hjemmebesøg (for skrøbelige ældre, normalt over 75 år" (kode 2305) brugt.

BILAG 2

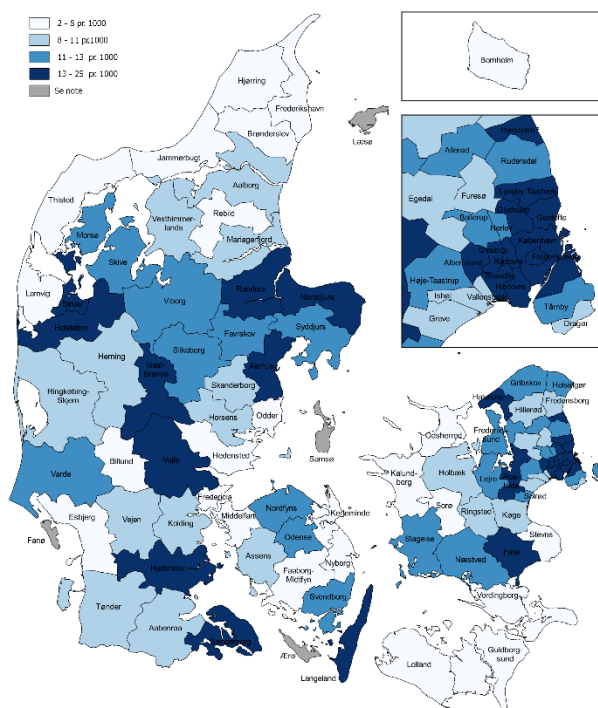
Figur B2.1 Antal almindelige sygebesøg i hjemmet i 2016 pr. 1.000 65-79 årige

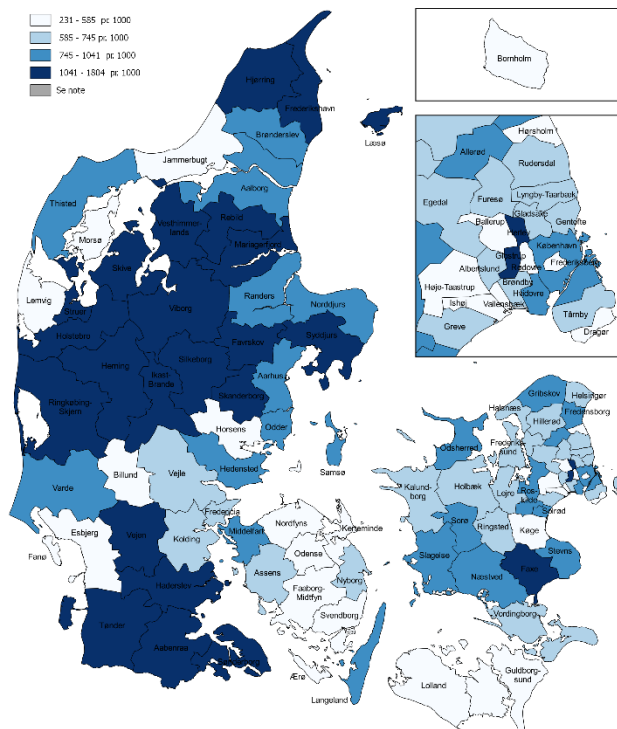
Figur B2.2 Antal opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning i 2016 pr. 1.000 65-79 årige

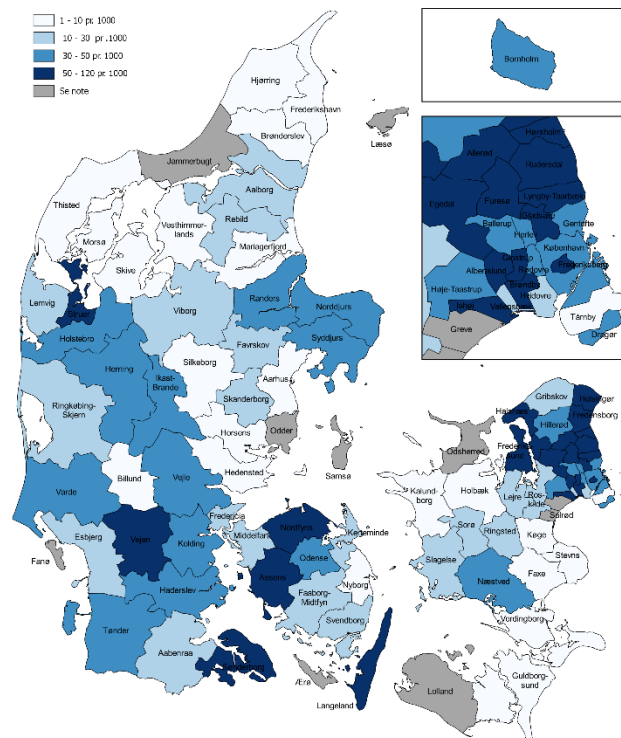
Figur B2.3 Antal opsøgende hjemmebesøg i 2016 pr. 1.000 65-79 årige

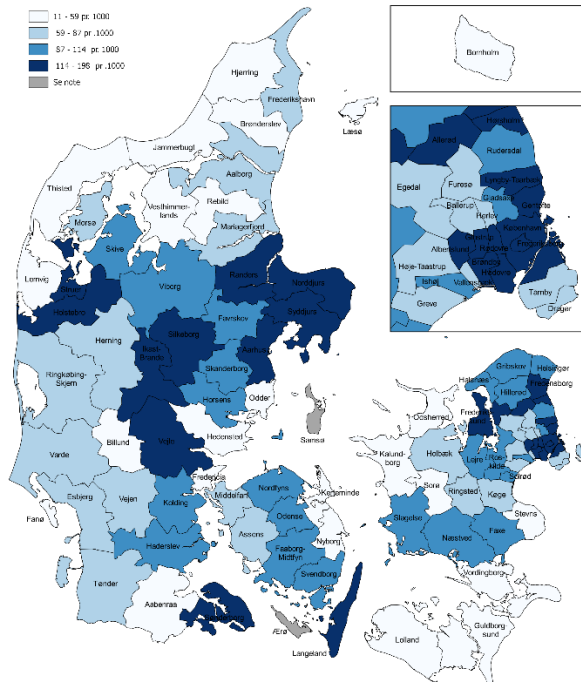
Figur B2.4 Antal almindelige sygebesøg i hjemmet i 2016 pr. 1.000 80+ årige

Figur B2.5 Antal opfølgende hjemmebesøg efter udskrivning i 2016 pr. 1.000 80+ årige

Figur B2.6 Antal opsøgende hjemmebesøg i 2016 pr. 1.000 80+ årige

Note: I kommuner markeret med gråt er der så få hjemmebesøg, at tallet af diskretionshensyn ikke kan vises. Der er kun medtaget besøg foretaget af almen praktiserende læger i dagtiden i kategorierne almindelige sygebesøg (inkl. behandling af anden sikrede i samme hjem), opfølgende besøg efter udskrivning og opsøgende hjemmebesøg. Besøg foretaget af andre faggrupper er ikke med. Se [bilag 1](#) for yderligere afgrænsning.

Kilde: KL-analyse baseret på registerdata fra Danmarks Statistik.